૭૩૭૪

मुमुक्षु महाराजा—

गोपीचंद नाटकनां गायनो.

श्री लींबडी तख्तपति महाराजाधिराज यशस्वंतसिंहजी बाहादुरना आश्रय तळे उत्पन्न थयेली "श्री लींबडी आर्य ज्ञान सूर्योदय नाटक कंपनी" ने माटे,

સુધારા તથા વધારા સાથે—

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

કવિ કૃપાશંકર વિ० ગંગાશંકર-મહેતા.

પંચભાઈની પોળ—અમદાવાદ.

(આવૃત્તિ ૧ લી—શાકે ૧૮૧૨)

અમદાવાદ:

ધીન કાંટે યુનિયન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

સન ૧૮૯૦.

કિંમત અઢીઆના.

૪૩૪૪

मुमुक्षु महाराजा—

गोपीचंद नाटकनां गायनो.

શ્રી લીંબડી તખ્તપતિ મહારાજાધિરાજ યશસ્વં-
તસિંહજી બાહાદુરના આશ્રય તળે ઉત્પન્ન
થયેલી "શ્રી લીંબડી આર્ય જ્ઞાન સૂ-
ર્યોદય નાટક કંપની" ને માટે,
સુધારા તથા વધારા સાથે-

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
કવિ કૃપાશંકર વિ૦ ગંગાશંકર-મહેતા.
પંચભાઈની પોળ—અમદાવાદ.

(આવૃત્તિ ૧ લી—શાકે ૧૮૧૨)

અમદાવાદ:
ઘીને કાંટે યુનિયન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.
સન ૧૮૯૦.
કિંમત આઠઆના.

ઈશ્વર સ્તુતિ.

સવૈયાત્રો—   રાગ મરાઠી કલ્યાણ.

શ્રી જગત્પાત, સહાય થઇ દે સન્મતી;
યશસ્વંતસિંહની પ્રસાર કીર્તિ આકૃતી.   એ ટેક.
ભર્તે ભૂમિનું ભૂષણ છે, ભૂપતિ એ ભગવાન;
બ્રહ્માંડે ભવ ભૂપતિમાં, યશવંત મણી મનમાન.   શ્રી૦
ક્ષિતિ પતિ હે! ક્ષીતિ પ્રતિ આ, નીતિ પ્રીતિ ન્યાય;
પાળે છે નિરંતર પોતે, અવનીમાં યશરાય.   શ્રી
ધર્માસનપર ધર્મ કર્યું સમ,—ધ્વની ધરાવે સાર,—
દિર્ઘાયુ જય કીર્તિ દેજે, તે નૃપને નિરધાર.   શ્રી૦
જીવનહાર પ્રજાના પાલક, ટાલક તમ હાનાર,—
સઘ વસુધા દુધા દોહીને, પ્રજા વચ્છ પાનાર   શ્રી૦
સંહાર્યા પરશત્રુ જેણે, સિંહ સમા શૂરવાન;
આર્યોદય સુધાનો અર્ણવ, સાધે તે સન્માન.   શ્રી૦
ભાગ્યોદય ભય ભંજન રંજન, મંજન મન ગળવાન;
નિષ્કંટક નિર્માણ નિયંતા, સ્વદેશી કર શૂરવાન.   શ્રી૦
શાંતી પુષ્ટી તુષ્ટી આદી, અર્પણ કરજે આજ;
પ્રૌઢ પ્રેમથી પ્રભા ભર હે! ધરણીધર મહારાજ.   શ્રી૦
આદી નીતિ પ્રીતિ ક્ષીતિ, મૂર્તિમય સમ જાણ;
ભર્તા! જે ભૃંગી શૃંગીના, પતિ તણું સન્માન.   શ્રી૦
જય જય! વિજય! જય જય! નિર્જય! જય! જયપતિ જયરાજ;
આ અવનીમાં જય જય પ્રસરો, જય ભોગી યશરાજ.   શ્રી૦
યાવત પ્રૌઢ પ્રતાપે અવની, સૂર્ય ચંદ્ર આકાશ;
તાવત પ્રૌઢ પ્રતાપે પ્રસરો, રાજ્યાધિશ પ્રકાશ.   શ્રી૦
જોધપુરી લલકારે આર્યે "સૂર્યોદય" મય સંપ;
સ્વદેશાભિમાની જ્ઞાની, કૃપા કર નિષ્કંપ.   શ્રી૦

मुमुक्षुमहाराजा-

श्री गोपीचन्द्र नाटक.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—ગોપીચંદ રાજાની કચેરી.

સારંગના— રાગ પીલુનો કેરબો.

ચીરંજીવી રહો અહો ગોપીચંદ નૃપતી; એ ટેક.
એવી આશીષ અર્પો સર્વે અંતરથી. ચિરંજીવી૦
પ્રજા હિતસ્વી નિત્ય બીરાજો આપ સભા માંહી;
ટાળો દુઃખ પ્રજામાં ન્યાયી ! નીતિ માંહી સુમતી. ચિરં૦
ધર્મ ધ્વજા ધારી ભારી સંભારી મોરારી;
સિદ્ધિ રિદ્ધિ રમ્ય રમણુમાં, કીર્તિ કીધી આકૃતી. ચિરં૦
ધન્ય ! ધન્ય ! આ ગોડ બંગાળો, ધન્ય સમય ભારી;
ઇન્દ્ર સમો બડ ભાગી શોભે ગોપીચંદ ભૂપતી૦ ચિરં૦

શાસ્ત્રી— વસંત તિલકા છંદ.

"નિંદા કરો સ્તુતિ કરો, ધન પ્રાપ્ત થાઓ;
કાંતો પછી જેમ ગમે, ત્યમ દ્રવ્ય જાઓ;
કાલાંતરે જીવ જતો, કદિ હાલ જાએ,—
ધીરા નિપૂણ નિતિમાં, ન ડગેજ ન્યાયે."

સેનાપતિ—(રાજાને સિંહનો શીકાર કરવા અરજ કરેછે.)

રાગ પીલુની લાવણી.

હો ! સીરદારજી મેરા, આલોને સિંહ શીકારને. એ ટેક.

આજ જમીરા બોલીયા સરે, સુણજો ચિત્ત લગાય;
માણુસ મારે રોજ કોસવે, ફગ લાખેણો ખાય. હો સી ૨૦
પ્રથમ બાગ પલાડોકે માંહી, બેઠા મારગ રોક;
ગામ ઉજાડ્યા ગોર કોસવે, દુઃખી શહેરકા લોક. હો સી ૨૦
સેજા મીઠી કામની સરે, દુકીયન કંઠ લગાય;
રાજમેં મીઠા રાજવી સરે, સિંહા ચઢે શીકાર. હો સી ૨૦
શીરોઈ તલવાર હાથમેં સરે, કમર બીચ કટાર;
સિંહા ખાતર ફીરે જંગલમેં, સબ જાને સંસાર. હો સી ૨૦
ફીરે નકીબ ફોજકે માંહી, ખડા અમીર સબ બંકા;
ઘોડા ઉપર કરો સજાઈ, દીયો નગારે ડંકા. હો સી ૨૦
ગોપીચંદ—દેશ હમારો દૂર હે સરે, ગોડ બંગાલો શહેર;
મેં તો રાજા ગોપીચંદને લેઉં સિંહને ઘેર.
સેનાપતિ—હો સીરદારજ મેરા, ચાલોને સિંહ શીકારને. હો સીર૦
(સર્વે જાય છે ને પડદો પડે છે)

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—જંગલ—(સિંહને જગાડે છે)

ગોપીચંદ— રાગ પીલુની લાવણી.

થારો સુતો શેર નિઃશંક,—જગાદે સિંહણી. એટેક
સિંહણી—રાજા સિંહાને મત છેડ, કહૂં મેં બીનતી. એટેક.
ગોપીચંદ—ખડી રહે તું સિંહની થારા, સિંહને દેહો જગાય;
લગા મોરચા રજપુતાકેં, અબ ક્યાં ભાગી જાય. થારો.
સિંહણી—તું આદમ બીચ રાજવી સરે, આ જંગલ બીચ શેર;

તુરતહી તોડે મોરચા સરે, જીણમે રતીયન ફેર. રાજા૦

ગોપીચંદ ફેર ફેર તું ક્યા કહેસરે, થારા સિંહને લેઊં ઘેર;

ગામ ઉજાડયો ગોર કોસ મ્હે, ઉણુરો માગું વે'ર. થારો.

સિંહણી—વે'રછે થારે આગલો સરે, ફેર પીછે પસતાય;

ઘેર અહુકે કામની સતું, બેગ મીલોની જાય. રાજા૦

ગોપીચંદ—સુતો શેર નિઃશંક પહાડમેં, જબ જાગે તબ મારૂં;

ટુકીયન છોડું જીવતો સરે, ટુક ટુક કર ડારૂં. થારો૦

સિંહણી—નામ લેવે તું ટુક કો સરે, મારે ઝાલ ઉઠે સબ અંગ;

સુતો શેર અબ જાગશે જવો, કરે રંગમે ભંગ રાજા૦

ગોપીચંદ—રંગમેં બંગ ચમકતી લાલી, તું તીરીયાકી જાત;

થારા ખાવંદરા પંજા ચાલશે, રજપૂતારે હાથ થારો૦

સિંહણી—સિંહ લડે રજપૂતસેં શેર, કયા જાને કયા હોત;

બડે બડે જોદ્ધે જોરાવર, કીતને ગયે શીરખોત રાજા૦

ગોપીચંદ—બડે બડે જોદ્ધે જંગલ બીચ, મારા સિંહને ડાર,

હાથ છોડ હથીયાર ચલાવા, છાંતી બીચ કટાર. થારો૦

સિંહણી—કહાડી કટાર ધરો કંમરમેં, કરો શીરોહ મ્યાન;

ધતની ખેર કરો તુમ રાજા, સાહેબ બચાવે જાન. રાજા૦

ગોપીચંદ—જાન હમારી નહિં હે નારી, મત કરના મગરૂર;

લગી ચોટ શીર શેર કીસતું, રાંડ ભાગજા દૂર. થારો૦

સિંહણી—દૂર ભાગકે કહાં મેં જાઊં, લડુ શેરકે સંગ;

સનમુખ આયે મોરચા માંડા, કરો ફોજમે જંગ. રાજા૦

ગોપીચંદ—તીરીયા લડે ખાવિંદ કે આગે, જીવે જીતનો પ્યાર;

લગી ચોટ શીર શેર મરનકી, તું કાર કરેગી યાર. થારો૦

સિંહણી—ઓર યારકું આગ લગાતું, જો સુરે ભરથાર;
સતી હોય કે સગ ચલુગી, જલુ તિનકે લહાર. રાજા૦
ગોપીચંદ—થારો સુના શેર નિઃશંક, જગાદે સિંહણી. થારો૦
સિંહણી—જાગો જાગોરે જંગલરા રાજવા. એ ટેક.
જાગો જંગલરા રાજવી, ફીર ક્યા આવે તુજ નિંદ;
ચડ આયો ગોપીચંદ રાજા, તોરંગ આયો બીંદ. જાગો૦
ચડ આયો ગોપીચંદ રાજા. ચોદશ ઘાલ્યો ઘેર;
અબ સુતેમેં નાનરે સથે, પેહેલી બચાવે એર જાગો૦
શીત્તેર લાખ ફોજકો માલીક, વો ગોપીચંદ રાજા;
એક ચોટમેં અમર ડગાવે, અધર બજાવે બાજા. જાગો૦
દલપર દલ ચડે અતી ભારી, તેરી એતલી જાન;
હો હો હાય રાજા સૌ સરે, અબ ક્યા કર ભગવાન. જાગો૦
(સિંહ ગર્જના કરતો કહેછે તેને ગોપીચંદ મારેછે)

ગોપીચંદ-- લાવણી.

ખડા બાઘ જબ પડા જમીનપર, લગા શીશ ભાલા;
મત કરના પરતિત રાંડકી મારા શેર દેગઈ તાલા.
જાન બચાનર ચલી જંગલમેં, ઝબકેસે હારી;
બારા કોસ ફીર દેગઇ આડા, પરબત ઓર ઝાડી.
નાસે નાસે ફીર ભટકતી, જોબન મદ માતી;
જલ જાઓ તેરી પ્રીત સજનમેં, માનીતી થાતી.
ઇસ જંગલમેં આગ લગાઉં, નાજ રહું ન્યારી;
મારા શેર જબ હુઈ બીરાંની, જીનોકી હારી.

એહી જગતકા એસા તમાસા, દેખો સબ બાઇ;
રાંડ જાતસેં કર નર મહોબત, ક્યા કીસીને પાઇ.
ગોપીચંદને દેખા તમાસા, સબ દુનીયાંકું આયા હાંસા;
તીરીયાકા જગ જુઠા પાસા, કરદે મહોં કાલા. (જાય છે.)

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—મણીમંદિરની અગાશી.

મેનાવતી—(સ્વગત) **રાગ જોગીયો આશાવરી.**

કરજે કાંઇ વિચાર જીવતું, કરજે કાંઇ વિચાર; એ ટેક.
કાળ કાલકે આજ પકડશે, જોને તું લગાર. કરજે૦—
ક્ષણિક સુખ છે કાચી કાયા, સાગર છે સંસાર
પાર પડીશ તું ક્યારે પ્યારા, પડશે પિંડ વિચાર. કરજે૦—
રાજ પાટની ખટપટમાંથી, પાર પડ્યો આ વાર;
તો શું કરવું આત્માનું તે, આપ ઉરે ઉતાર. કરજે૦—
નાગર થઇને સાગર શોધ્યો, નૌકા ન શોધી વિચાર;
સદ્ગુરૂ સેવા શોધી નહિ તો, શાનો લાધે સાર. કરજે૦—

(દાસીને) રાગ લાવણી. "મુજે છોડ ચલા બનઝારા" એરાગ.

સુણ દાસી ઉદાસી ઉતારી, મારા આત્મની વાત વિચારી. એ ટેક.
છે આ સંસાર સાગર ખારો, મારો નથી ઉતરવાનો આરોરે;
ધાર્યો ધર્મ ગુરૂ ગુણ કારી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ૦
રાજ્ય પાટની ખટપટ ખાલી, ખાલી સંસારનું સુખ ભાળીરે,
ભાળી ભક્તી અમૃતની ઝારી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ૦—
લક્ષ ચોરાશી સાગર સારી, બારી મનુષ્ય જન્મ વિચારીરે;

નૌકા ગુરૂ કૃપા રૂપી ધારી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ૦-

દાસી — રાગ સહર.

ધન્ય! ધન્ય! માતુ મતિ સારી, વ્હાલી મોક્ષની વાત વિચારી. એ ટેક.
ધર્માચરણ ધ્યાનમાં ધાર્યું. ધાર્યું આત્મનું સાધન સાર્યુંજી;
અંતે ગતી અતી સુખકારી, વા'લી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય૦-
જન્મ મર્ણનો ફેરો જાશે. જાશે યમ ભય દુઃખ પ્રવાસેજી;
પાશે કીર્તિ બ્રહ્માંડમાં ભારી, વા'લી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય૦-
આહા! સંસાર મિથ્યા માની, માની બ્રહ્મજ્ઞાની ગુરૂજ્ઞાનીજી;
ધન્ય માતુ મતિ બલીહારી, વા'લી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય૦-

જાલંધર—(રસ્તા ઉપર ચાલતાં) **સવૈયો.**

સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન મેં મન માયા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજનસેં સુખ પાયા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન હે જગ ત્રાતા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન હે સુખ દાતા.

મેનાવતી—(જાલંધર પ્રતિ) **રાગ પદ.**

કીજેજી નાથ દયા મહારાજ બીહારી. એ ટેક.
કરહો સનાથ અનાથકે નાથજી, અવિગત ચુક પરી, હો મહા૦-
ત્યજહો કીલાકૃ ગુનો કરો માફ, ભવબીચ ભુલ પડી. હો મહા૦-
તુટે ભવ પાસ છુટે જન આસ, મૈં દાસ ઉદાસ ખડી; હો મહા૦-
બાસ બીસંભર નાથ કૃપા કર, જગ મગ જોત ખડી. હો મહા૦-

જાલંધર—(મેનાવતી પ્રતી) **સાખી.**

તું તો ગોપીચંદકી મૈયા મેનાવતી, મૈં તો જલંધર જોગીજી;
રહત ગલીન બીચ લાગત લકડીયાં, જોગી નહીં ભવ રોગીજી;
જાણું નહીં લય લાંચ્છન મુદ્રા, ફીરૂં સંકળ સબ દેશજી;

નદી રૂખ બીરૂખ બસતી હમારી મૈયા, રહત ઉદાસીન બાસજી.
ભૂત મસાંન સમસાંન બાસી મૈયા, ઓઢ બીછાતું સબ ઘાસજી,
મેનાવતી—છતને બચનમેં મૈયા મેનાવતી, ચરન કમળ ધરે જાતજી
ધરહો ધ્યાનીધી કુમતી ઉધારના, કરોજી કૃપા અબ નાથજી.

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—જાલંધર જોગીનો આશ્રમ.

કાનીફ—રાગ **ભૈરવી લાવણી** અથવા **ત્રીભંગી.**

જય જય જય! જગદીશ્વર હરજય, જય જય આદ્ય ઉમાધિપતે; ટેક.
દુઃખ નિવારણ. ભવજલ તારન, કામ વિડારણ, ભસ્મ ભ્રતે. જય૦—
ભવજન ભરતા, સૃષ્ટી કરતા, કિલ્મિશ હરતા, શુદ્ધ મતે. જય૦—
સ્મશાન શાયા, નહીં માયાવી, વોમનભાવી. ભૂતપતે. જય૦—
ફિરઆભૂષણ, હૈ નહીં દૂષણ, અલખ નિરંજન, યોગીશ તે. જય૦—

સર્વે યોગી— **રાગ લાવણી.**

ગફલત ટોટા બડા દીવાના, કયોં ગફલતમેં પડા;
કર્મ કુટમે જન્મ ગુમાયા, કાલ શીરપર હૈ ખડા. દીવા—ગફ૦
અંધા હોકર ધંધા લાયા, કોડી કંઠ ન બંધ લગાયા;
ખાન પાનમેં ભાન ભ્રમાયા, સંસારે કયા સુખ સ્વજાયા?
ખારા હૈ સંસારી ખડા. દીવાના૦ ગફલત૦
કચ્ચી કાયા જલ પરપોટા, જીવનહૈ ફુલનકા ગોટા;
કુટુંબ કબીલા હૈ સબ સોટા, સાર દહિસેં ભરલે લોટા;
આખલ જાનેકા હૈ છડા. દીવાના૦ ગફલત૦
કહાંસે આયા કહાં જાયગા. અચક ઝપાટા આય લગેગા;
પારસ પાયા યોંહી ખોયા, હરીભજન કયોં કુટીલ ગમાયા,

પાણી જઝીરા જડા. દીવાના૦ ગફલત૦

ઔર બાતમેં દીલ નહીં દેના, નીશદીન સતસંગતમેં રહેના;
જો આય પડે સો હે સહેના, ગુરુ કૃપાસેં પાર ઉતરના.
કર્મ ક્રોધ બાંધત ક્યોં કડા. દીવાના૦ ગફલત૦

જાલંધર—(મેનાવતીને) ઇન્દ્રવિજય મત્તગયંદ અથવા સવૈયા.

જાનત જાન અજાનન જાનત, માનત યા ભવ સાર ભયોહે;
જાનત ક્યા જગમે જનમીજન, અંજન ગંજન મેં જુખવોહે;
પાવક પંચ દહે દરદીપર, ફંદ કુફંદ ફસે ફલ સોહે;—
સંત સમાગમએં શશિશેખર, આખર વો ભવસાર ભયોહે.

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—જલસ્થલોપવન.

દાસી—(રાણી પ્રતિ) રાગ મેવાડો.

જુવો બાઈ આજ રાજ બાગ શું ખીલી રહ્યો; એ ટેક.
ચંપો મરવો કેતકીને જાઇ જુઇ ગુલબાસ;
પારી જાતના પુષ્પ માંહીથી વાએ મધુરી વાસ. રેશું. જુ૦—
બટ મોગરો ને સાતપડો આ ઇચ્છે પ્રેમીજન;
ગુલાબને ગુલદાઉદી દેખી લોભાય મારૂં મન. રેશુ. જુ૦—
કોયલ બોલે મદભરી આ બેસી આંબા ડાળ;
વિરહિણીથી તે નહીં વેડાએ અંગે ઉઠે ઝાળ. રેશું જુ૦—
મંદ વાયુની લેહેરો લાગે શીતલ થાયે કાય;
આ બાગ નો બાદ ભાન ભુલાવે બારેછે શોભાય. રેશું. જુ૦—

પાટમહે—(દાસી પ્રતિ) રાગ માઢ.

પધારો પ્યારા નાથ હો. છબીલા પ્યારા નાથ. એ ટેક.

વૃક્ષ મનોહર સુંદિર ખીલ્યાં પક્ષી કરે રે ઉચ્ચાર.
વહાલા પ્યારા આ વળગેલી દેખી ઉપજે પ્યારરે હો. પ૦—
કોકીલા કંઠે શબ્દ સુધારી ધારી વધારી પ્યાર;
પેઉ પેઉ બોલે અગૌયા પ્યારા ન્યારા ન થાઓ લગારરે. હો. પ૦—
દર્શ થયાં દીન થોડુ થયા પણ આપ ગયા શીકાર;
માટે મળો આ ઉપવન માંહી મારા હૈયાના હારરે. હો પ૦—

દાસી—રાગ સોરઠની ગજલ "ગઢ એક" એ રાગ.

સુણો કલેશ દેશ ના બેગમાં, બાહ્ય દેશ બન્યો આ બેશરે. એ ટેક.
ઉદ્દેશ નથી લવલેશને, આ વેષ ધરે બાહ્ય દેશરે. સુણો.—
આ મોહની વેદના થાયછે! શું ભેદનો ખેદ ખમાય છે?
હાય! ચરચા તે ચરચાયછે, નાસે નીતિ રીતિ આ શેપરે. સુણો૦—
જાય માત પ્રભાતના પો'રમાં, સુસ્નાન અર્થે ગુણાગારમાં;
પર્ણકુટી જ્યાં જોગીસ્થાનમાં, થયાં સ્થાઈ ત્યાં ગુરૂ આશરે. સુણો૦—
નિંદા ઘાટ ઘડ્યો આ ઠાઠમાં, ચિંતા પાઠ પડ્યો આ પાટમાં;
માટે વારો માતા કે જોગીને, રાજ્ય નીતિ બીતીનો પાશરે. સુણો૦—

પાટમ—(ગોપીચંદ પ્રતિ) રાગ બીલાવર તાલ દાદરો.

શાન્તી ના સરે, પીયુ દર્શ વીનારે; એ ટેક.
વિરહ થાય, સુખ સુકાય, શાંતી જાય, ભ્રાંની થાય;
દુઃખદ કાય થાયરે. શાન્તી૦—
નમન હું કરૂં, નિયમ નિત્યે ધારીરે;
જીવનહાર, આવો જે વાર, ભેટી આપાર, હરીને હાર;

શાંતી શ્રાંતી સારૂંરે. શાન્તી૦-

પ્યારા નાથ હ્યો, વિનય વાત મારીરે;

ગ્રહ્યો છે હાથ, હ્રદય સાથ, સ્વામીનાથ, રહીને સાથ;

દાસી દેહ તારોરે. શાન્તી૦-

ચોપીચંદ— ગીતી છંદ.

વિધુવદની મૃગ નયની, માની મહત્તા વિશેષ મેં નારી;

અંતપ્રિંતી પ્રમાણી, હ્રદય સાથ મેં જડી પ્રિયા મારી.

પાટઅદે—અંતપ્રિંતી થકી મ્હેં, તિર્થ યાત્રા સુવૃત્ત દેવ સેવા;

ષટ્ દર્શન નવ ચરણે, શરણે સોંપી સ્વદેહ મોક્ષ લેવા.

રાગ ઝીંઝોટી જંગલો.

"સદા રહો પાસ પીયુ સદા રહો પાસ" એ રાગ.

સદા ધરૂં ધ્યાન પીયુ, સદા ધરૂં ધ્યાન; (૨)

પ્રભુ પતિ માની પીયુ, સદા ધરૂં ધ્યાન. એ ટેક.

નિત્ય મેવ સારી સેવ, દર્શ હું કરૂં. પીયુ (૨)

હર્ષ પામી અતી અતી, ધ્યાન હું ધરૂં સદા૦—

દીપને પતંગ સંગ, ચંદ્રને ચકોર પીયુ (૨)

જલજને જલ જેમ, મેઘ સંગ મોર. સદા૦-

પ્યારા તેમ દંપતીમાં, પ્રીતિનો પ્રસંગ પીયુ (૨)

અંગ સંગ રંગથી, અનંગ સંગ રંગ. સદા૦-

માટે જો વિશેષ વા'લા, રો'છો હુંથી દૂર; પીયુ (૨)

પ્રાણ મારા જાય ભાગી, ત્યાગી મુખ નૂર. સદા૦-

ચોપીચંદ— **રાગ સીહાનો કાનરો**

તારૂણી તારી કૃતી સુખકારી; છે ભવ સાગર તારક ભારી. એટેક.

મૃગ નયની નિતંબિની પ્રેમી પ્રિયા તેં, જન્મ કૃતાર્થ કર્યો પ્રિયે મારો૦તા.

ભ્રકુટી વિભ્રમ સ્મિત વદન મનોહર, નિરખી હર્યું છું પોપટડી પ્યારી. તા.
વિરક્ત વનિતા નયન નથી આ, નિત્ય વિલાસે અતી સુખ ધારી. તા.
ખુલ્લુ હૃદયમેં કરીને આ પ્યારી, તારી છબીઆલી છબી મેઉતારી. તા.

પાટમદે— સીંહાનો કાનરો.

પ્રાણ પતિજી પ્રીતમ પ્યારા, ન્યારા નથી મુજથી પ્રિય મારા. એ ટેક.
મદન સદનમાં વદન મનોહર નિરખી વહે મારવારીની ધારા. પ્રા.
આપ સમાગમ શાંત થવાને, આંની રહીતજી કન્ત હા! પ્યારા. પ્રા.
પ્રેમ પરસ્પર જ્યાં પ્રગટ્યો ત્યાં, પિંડ પડેજ થશે પ્રિય ન્યારા. પ્રા.
દંપતિમાં હા! દયિત દડાની, પડી કડાકડી કામના કયારા પ્રા.
ભવજળ તરવા પ્રિય પતિ મનથી, માની મહત્તા વિશેષ મેં પ્યારા પ્રા.

પાટમદે— રાગ સોરઠની ગજલ. "ગઈ એક" એ રાગ.

ડુબ્યો આજ દેશ વિદેશમાં, પ્રજા પ્રેમ પીયુ નૃપાળરે: ટેક.
આહા! શેષ રહ્યું શું આ સમે, મિથ્યા માંથે પડી જ્યાં આળરે. ડુ—
આ ભેદનો ખેદ રહ્યો નહીં, રાજ્ય નીતિની ભાતી ગણે નહીં;
ઝાલો નીતિ રૂપી સુ આપને, પ્રજા શાન્ત પડે આ કાળરે ડુબ્યો—
ધર્મ કર્મ જે પ્યારા માતનાં, મટે કર્મ જોગી ઉત્પાતનાં;
કોટી કર્મનાં ફળ તો ફળે, સુધર્મે સહે સુખ પાળરે. ડુબ્યો—
શુદ્ધ કર્મ જો કદી હોય છે, ને લોક વિરુદ્ધ જો થાય છે;
તો શુભ ફળ મળતું નથી, નિંધ કર્મ તણું જ્યાં સાલરે. ડુબ્યો—

પ્રવેશ ૬ ઠો.

સ્થળ—વિચારાગાર.

ગોપીચંદ - રાગ આશાગોડી.

લૌકીક લાંછન હરજે, માતુ આતું લૌકીક લાંછન હરજે. ટેક.

યોગ્ય નથી આ તુજને જે માતુ, માટે વિચાર તું કરજે. માતુ૦
શુદ્ધ ભક્તિ વૃત્તિ રાખજે તારી, નેમ નીતિ રીતી ભરજે. માતુ૦—
ક્ષત્રિય વૃત્તિથી મનોવૃત્તિ માગી, પૂર્ણ પ્રક શી ફરજે. માતુ૦—
દુષ્ટ દશાબળ જળ હળ ચાલે, કે'છે "કુમતિ હરજે." માતુ૦—
વૃદ્ધાવસ્થા માંહી સ્થાન પ્રતિતું, ભક્તોની શક્તી ધરજે. માતુ૦—

પ્રધાન—(ગોપીચંદ પ્રતિ) **સંસ્કૃત આર્યાવૃત્ત**

અનુચિત કર્મારંભો, સ્વજન વિરોધો બલીય સી સ્પર્દ્ધા;
પ્રમદાજન વિશ્વાસો, મૃત્યુ કારણી ચત્વારી.

ગોપી—અનુચિત કર્મ નથી આ, સ્વજન વિરોધો વધે નહીં મંત્રી;
પ્રમદાજન વિશ્વાસો, વિશ્વ સમો મેં નથી કર્યો તંત્રી.

પ્રવેશ ૭ મો.

સ્થળ---મેનાવતીનું એકાંત સ્થાન

પ્રધાન— (મેનાવતી પ્રતિ) **રાગ લાવણી.**

"અધણીય માહ્રાબત તોડી"—એ રાગ.

મતિ મંત સંત ! (૨) ગતિવંત મહતા રોપ;
સત્યાસત્ય વિચારી માતા, કરોને હુંપર કોપ. સત્યા૦—
પ્રિય માત સત્ય (૨) લૌકીક લહ્યો આરોપ;
વૃથા વહેમ વિદારી મેનાવતી કરોને કોપ. સત્યા૦—
મતિ મંત માત (૨) મતિ મંત થયા છે લોપ;
પ્રજા મંડળે આપ પ્રતિ આ, વૃથા ધર્યો આરોપ. સત્યા૦—
એ સત્ય વાત (૨) વહી પ્યાન માત મનાવું;
વિશ્વાસ પાત્ર જો માત્ર માત આ, વાત વદેતો લાવું. સત્યા૦—
શું ધર્મ કર્મ (૨) ના મર્મ નથી મેં જાણ્યા?

ઉલ્લાસ જ્યાં ત્રુસ કરી ત્યાં, ગુમ બીરૂએ માન્યા. સત્યા૦-
છે શીર છત્ર (૨) પણ અત્ર અનુચિત ચાલી;
ચરચા જે ચરચાય છે તે, ચિત્ત વ'ર્લોવે ખાલી. સત્યા૦-
એ વાક્ય આજ (૨) મહારાજ વદ્યા વીર વાણી;
સત્ય શોધથી બોધ કર્યો—નહીં માન્ય કર્યા મનમાની સત્યા૦-

પ્રવેશ ૮ મો.

સ્થળ—વિચાર ભુવન.

ગોપીચંદ—(સ્વગત) **શિખિરિણી છંદ.**

સ્વધર્મે સાંધેલી, પ્રમહસિ પદે પ્રેમ ગણતી;
મહત્ત્વા માનીને, હરિહર મુખે નિત્ય ભણતી.
કથાનોએ લોકે, લવણ જલધી તુલ્ય મિષ આ;-
લગાડયું માતાને, સતત-હસુધા દેઇ વિપત્યા.

સેનાપતિ— "સુણો દીલ્હી તખ્ત"—એ રાગ.

સુણો ક્ષીતિ પતી મતિ મંત; મૃશા કલંક કેમ લાગેરે. ટેક૦
કલંકિત કર્યા છે ઉત્પંન; મૃશા૦-
શું એ જાલંધર છે મૃગ રાજ ? મૃશા૦-
શું એ સિંહની લેનારો લાજ ? મૃશા૦-
છે એ સત્યવતી નીજ માત; મૃશા૦-
યોગી થકી થયો છે ઉત્પાત; મૃશા૦-
મુર્તિ કીર્તિ નીતિ મય માત; મૃશા૦-
મિથ્યા કલંક ચોટયું વિખ્યાત, મૃશા૦-
મોટા જોગી જોયા એ મહંત; મૃશા૦-
આજ્ઞા આપોતો આણું હું અંત; મૃશા૦-

શિર છેદ હું કરી કરૂં તેનો નાશ; મૂશા૦—
આતો આપત્તિનું મૂળ પ્રકાશ; મૂશા૦—
દીસો શૂર રહિત ગોપીચંદ; મૂશા૦—
આજ્ઞા આપીને પામો આનંદ. મૂશા૦—

ગોપીચંદ— **માલીની છંદ.**

નથિ નથિ નથિ નીતી, યોગીને મારવાની;
નથિ નથિ નથિ નીતી, યોગીને વારવાની;
અનુચિત વચનો કે, કર્મ કુકર્મ સાધે;
તદપિ મુનિ વરોને, અંત સિક્ષા ન લાધે.

પ્રવેશ ૧૦ મો.

સ્થળ—અશ્વશાળા.

જાલંધર— **શિખિરિણી છંદ.**

અહો ગંગા માઇ, ગ્રહણુ ગુણ તારા કરી કરે;
હરે યોગી ભોગી, જટિલ વર દાતા હરી હરે;
કપર્દિની બુદ્ધી, સબળ તવ શાંતી હૃદયને;
અહો માયા માઇ, ગ્રહણુ કરતાં વંદુ તુજને.

પ્રવેશ ૧૧ મો.

સ્થળ—બાગોળ જંગલ.

કાનીફની જમાત— **લાવણી.**

સ્મરો સબ સંત સમાગમ સેં, શશિ શેખર ભય તારે ભવસેં;
યત્ન કરો સંતો નિજ મનસેં, મોક્ષ મળે ભવજળ તરનેસેં એ ટેક.
રમ્ગી હે પડનેકી કાયા, છોડો સબ મમતાકી માયા;

મરને કા હે જો જગ જાયા, નાશવંત સબ સ્વમા લાયા;
ભરોંસા કયોં કરના મનસેં. સમરો૦—
કુટુંબ કબીલા કાકા મામા, અંતે નહીં હેં અપની રામા;
સુખ દાતા શંકરકી સેવા, લેવા દેવા એસા મેવા;
યત્ન કરો લેનાવો મનસેં. સમરો૦—

ગોરખની જમાત—રાગ ભૈરવી લાવણી.

જય પર્મેશ્વર, જય વિશ્વેશ્વર, જય જય જય પ્રભુ ભવ તારં;
જય વિશ્વાધાર, જય નિરાકાર, જય ચિદાકાર, સાકાર સારં. જય૦—
બ્રહ્માંડ નાથ, મમ કષ્ટ કાપ, સમ ભક્તી આપ, જગદાધારં;
આ ક્ષણિક દેહ, તવ માયી સ્નેહ, હે નાશકાર, તારનહારં. જય૦—
જય જગતપાળ, જય ભક્ત પાળ, જય પ્રણત પાળ, વિમળાકારં;
ધરી ધ્યાન વિનતી, જ્ઞાનવાન મતી, કર કૃપાનિધાન અતી, સુખદાધારં૰

બંને જમાતો— લાવણી.

સુકરીત કરના હોય સો કરલે, કો જાને કલકી;
કો જાને કલકીરે ખબર નહીં, આ જુગમેં પલકી. સુકરી૦—
સરોવર દેખી હંસા આયા, પ્યાસા હે જલકી;
સુકા દેખી સબ ઉડ જાવે, આશા નહીં પલકી. સુકરીત૦—
કાયા માયા મદ જયાને, જોબન હે ચલકી;
કચ્ચા જાનો સબ સંતોવો, છાયા જ્યું બાલલકી. સુકરી૦—
પુદ્ગળ કચ્ચી મટ્ટી કામેં, હંસાહે કલકી;
ખેલે બાજીગર બાજી યું, આશા દે ફુલકી. સુકરીત૦—

પ્રવેશ ૧૨ મો.

સ્થળ—રાજમહેલ.

મેનાવતી—રાગ બેલાવર. "સહીયર દુઃખ" એ રાગ.

યોગી પતી હવે શું થશે, સાચું સ્વપ્ન કે સત્ય;
ભ્રાંતી ભાગો મારી આ સમે, બાળે કીધું ક્યાં કૃત્ય. યોગી૦—
ક્યાંથી કુબુદ્ધી કોડામણા, ક્યાંથી આવ્યો આ કાળ;
આરે અવસર ક્યાંથી આવિયો, લાગ્યો શાપ વિશાળ. યોગી૦—
ગોડ બંગાળાના રાજવી, ગોપીચંદ્ર ચકોર;
ગોડ બંગાળો આ ઝુરશે, કીધું કર્મ ક્યાં ઘોર. યોગી૦—
કર્મ કુકર્મ ક્યાં સાંપડયું, સોંપ્યો શાપ વિશાળ;
શુદ્ધી બુદ્ધી તારી ક્યાં ગઈ, મારા નાનેરા બાળ. યોગી૦—
રીદ્ધી સિદ્ધી તારી રાજવી, રેહેશે રોળાતી રાંન;
કીર્તિનો કોટ તુટી પડયો, થયો તારો અવસાન. યોગી૦—
શાંતીની વાડી સુકાય છે, બેટા બાળેરે વેશ;
યોગીનો દ્વેશ કર્યો થકી, રહ્યું તારૂં નહીં શેષ. યોગી૦—
વૃદ્ધાવસ્થા વંઠી વાટમાં, વ્હાલા તેનું શું થાય;
ફુલેલાં ફૂલ સુકાય છે, સીદ્ધી તારી સુકાય. યોગી૦—
શાપ થયો અગ્ની આંતર્યે, અંતર લાગી છે લાય;
શાપાનુગ્રહ શાથી સાંપડે, શો છે તેનો ઉપાય? યોગી૦—

(સ્વગત.) "પીયુને તજાવનાર વેરી અલંકાર" એ રાગ.

સ્વપ્નમાં સ્વજાવું ક્યાંથી, લાડકવાયા જ્ઞાન;
જેથી તારો જાએ આજે, આવેશો અવસાન. સ્વપ્ન૦—
બાળાવસ્થા માંહી બેટા, યોગી થાવું આજ;
યોગીને વિયોગી કીધાં, બંગાળાના રાજ. સ્વપ્ન૦—

અરે! એવો આવેશ ક્યાં, આવે છે આ કાળ;
ભાગ્યોદય ભારે તારાં, જાણું મારા બાળ. સ્વલ્પ૦—
કર્મી મર્યાદાની માંહી, જ્ઞાની ચટ્ટૂ થાય;
ત્યાંન આ સંસારે સીધુ, બીંદુ સુખ જણાય. સ્વલ્પ૦—
સ્વપ્ના માંહી સુખ ક્યાંથી, સંસારે સમજાય;
ગર્ભવાસ તજે ત્યારે, મૃત્યુ દુઃખ પલાય. સ્વલ્પ૦—
ભક્તિ મુક્તિ યુક્તિમાંથી, જ્ઞાની દૂર ગણાય;
સિદ્ધાંત સંસારે ભક્તાં, શક્તિ યુક્તિ થાય. સ્વલ્પ૦—

ગોપીચંદ—(પોતાની માતાને રડતી જોઇને)

રાગ પીલુની લાવણી.

મેનાવતી માતા, નીર બર્યારે થારા નેનમેં. એ ટેક.

મેનાવતી—ગોપીચંદ લડકા, બાદલ બરસેરે કંચન મહેલમેં. ટેક.

ગોપી—ક્યું માતા તુ ભિનમ નીસરે, નીતકી રહેતી ઉદાસ;
જો કોઇ કહેતે જીભ કટાવું, કરૂં દુશમનકો નાશ. મેના૦—

મેના—ના બેટા મેં ભિનમ નીસરે, ના કંઇ રે'તી ઉદાસ;
રૂત પલટી બાદલ ચડયો સરે, અબ બરસનકી આશ. ગોપી૦—

ગોપી—ના બાદલ ના બીજલી સરે, ના કોઇ બાજે બાવ;
થારે મન ચિંતા ઘણી સરે, માને સાચી બોલ બતાવ. મેના૦—

મેના—સાચ કહેસે સત ડગેસને, જુઠ કહે પત જાય;
ઝાઝ પડી દરીયાવમેં સવો, અધ બીચ ગોથાં ખાય. ગોપી૦—

ગોપી—ઝાઝ પડી દરીઆવમેં સમે, કર દઉં પેલે પાર;
માર હઠાનું નીરને સમે, કરૂં નંગી તલવાર. મેના૦—

મેના—મ્યાન કરો તલવાર નેસ, તુમ ધરો જમીનપર ઢાલ;

કાયા નગર સુનો પડયો સથે, અપનો બીરદ સંભાળ. ગોપી૦—

ગોપી—મેરા બીરદ બસે તન તેરે, જો કછુ આજ્ઞા પાઊં;
માતા હુકમ ફીરૂં નહીં પીછો, તુરતહી શીર ઉઠાઉં. મેના૦—

મેના—મુઝે ભરોંસા પુત્ર તીહારા, તું હે આગ્નાકારી;
રાજ પાટ સ્વપ્નેકી માયા, જીતો જમ દુવારી.
ગોપીચંદ લડકા, જોગી હો જારે તજ હે રાજને. એ ટેક.

ગોપી—માનું રાજ કરનદે, જોગી મત કરરે મા મેનાવતી. એ ટેક.
બારા બરસકી ઊંમર મેરી, મેં કયા જાનું જોગ;
ચરચા કરે મુલકકે માંહી, હસે સહેરકે લોક. માનું૦—

મેના—મેરા બચન ફીરે નહીં પીછા, એ પુરૂષાકી બાક;
થારી સુરત થારા બાપરી સવો, જલબલ હોગઈ ખાખ. ગોપી૦—

ગોપી—તેરા બચન ફીરે નહીં પીછા, જનયા મેં પુત્ર સપૂત;
દો જુગ રાજ કરન દે મૈયા, ફીર જોગી અબધૂત. માનું૦—

મેના—પાવ પલકકા નહીં ભરોંસા, કરે કાલકી બાત;
કયા જાણું કે કયા હોવેસરે, ઉગમતે પરભાત. ગોપી૦—

ગોપી—દીન ઉગે દાતણ કરૂંસ, ઓર નીતકા દેઊં દાન;
ખટ દરસનકો ભાવ રખુમેં, વિપ્ર વધાવું માન. માનું૦—

મેના—દાન દીયે ફળ કયા હોવેસરે, ધન દોલત ઓર માયા;
અસલ ફીકીરી લેલે લડકા, અમર હોય તેરી કાયા. ગોપી૦—

ગોપી—કાયા અમર કરૂં એક છીનમેં, કછુએ ન લાગેવાર;
પેહેલે પરણ્યો પદમનીસવો, વીલખે રાજકુમાર. માનું૦—

મેના—તીરીયા જાત જગતમેં જુઠી, સુનરે ગોપીચંદ;
જનમ મરનસેં હોજા ન્યારો, કટે ચોરાસી ફંદ. ગોપી૦—

ગોપી—કટે ચોરાસી ફંદ જીણુમેં, કયા કયા નીપજે સાર;
શીત્તેર લાખ હોજા દલબાદલ, ઉભા કરે પુકાર. માનું૦—

મેના—કરે પુકારા એક નહીં થારો, અપને અપને કાજ;
માયો થારો દેખ ભરથરી, તજ્યો ઉજ્જેણી રાજ. ગોપી૰—
ગોપી-તજ્યો ઉજ્જેણી રાજ ભરથરી, આયો ગોરખનાથ;
દો જુગ રાજ કીયો પૃથ્વીપર, ગયો ગુરૂકી સાથ. માનું૰—
મેના—ગુરૂ દેવનકો દેવ હોસરે, ધરો ઉસીકો ધ્યાન;
જનમ મરનસેં હોજા ન્યારો, બાંચો બેદપુરાન. ગોપી૰—
ગોપી—ભવર પડ્યો ભવસાગર માંહી, જામેં નીર અપાર;
અવઘટ ઘટ ઓર નાવપુરાની, કીસ બીધ ઉતરે પાર. માનું૰—
મેના—ધરો ધ્યાન ગુરૂકો લડકા, જુઠો સબ સંસાર;
સતકી નાવ ધરમકા નેજા, જીતો જમદુવાર. ગોપી૰—
ગોપી—ક્યું જનુની તું જોગ લેવરાવે, દુજો નહીં હે ભાઇ;
બડે બડે જગતમેં જાને, કરમકી રેખા પાઈ. માનું૰—

પ્રવેશ ૧૩ મો.

સ્થળ—રસ્તો.

ગોપીચંદ— **રાગ આશાગોડી.**

યોગકી રક્ષા કરજે, પ્રભુ મેરા યોગકી રક્ષા કરજે. ટેક૰-
દ્વાદશ વર્ષકી ઉમ્મર મેરી, યોગકી સિદ્ધી ધરજે. પ્રભુ૰—
સોળસો ત્યાગી—માત ભગિની, પ્રજાસેં પ્રીત તું હરજે. પ્રભુ૰—
જૈસી મતી મેરી માતે સમજાઇ, તૈસી નીમેશ તું ભરજે. પ્રભુ૰-

પ્રવેશ ૧૪ મો.

સ્થળ—જંગલમાં જાલંધર જોગીનું સ્થાન.

ગોપીચંદ— **રાગ પીલુની લાવણી.**

અમર કરોરે કરૂં બંદગી, ગુરૂ જલંધર નાથ. એ ટેક૰

પહેલા પુતલા જલ ગયારે, પીતા સુધારો કાજ;

જલથલ મીલ ગયારે તમેરે, ધરા રહા સબ રાજ. અમર૦—

દુસરા પુતલા જલ ગયારે, મેનાવતી મેરી માય.

હાથ જોડને કરૂં બંદગી. લળી લળી લાગું પાય. અમર૦—

તીસરા પુતલા જલ ગયારે, સનમુખ ખડી ઘરનાર;

પહેલાં પરન્યો પદમની સવો, વીલખે રાજકુમાર. અમર૦—

ચોથા પુતલા જલ ગયારે, ચંદ્રાવલી મેરી બેન;

રોસ ભરી ચીંતા કરેરે, ભરભર આવે નેન. અમર૦

પાંચમા પુતલા જલ ગયારે, ઉગ્રસેન ભગરૂબ;

ગામ ઉજાડયો ગોર કોરામેં, જોગી હુવા તબ રૂપ. અમર૦—

છઠ્ઠા પુતલા જલ ગયારે, ઉભો કરૂંરે પૂકાર;

શરણુ પડયો ગુરૂદેવ તુમેરે. અબ ચાહેસો માર. અમર૦—

સાતમા પુતલા સ્થીર રહ્યારે, મોતી કહે મનમીર.

સાચો સોઇ બચ ગયોરે, રાજા રંક ફકીર. અમર૦—

ગોપી—મેં ચેલા તુમ ગુરૂ હમેશા, શીરપર મેરે હાથ ધરો. ટેક.

જાલં—બારા બરસકી ઊંમર બચ્યા, ગોડબંગાલે રાજ કરો; ટેક.

તુમ રાજા મેં જંગલ જોગી, તેરે મેરા કયા કામ;

રાજ કરો વો ગાદી ઉપરે, લીગો ગુરૂકા નામ. બારા૦—

ગોપી—ના ચહીએ મુજે દોલત માયા, ના ચહીએ મુજે ધામ;

હાથ જોડીને કરૂં બીનંતી, ગુરૂ સુધારો કામ. મેં ચેલા૦—

જાલં—તુજકું ચેલા નાકરૂં સરે, સુણ રાજા મેરી બાત;

કયું તું મેરે પાઊં પડતહે, કયું જોડત હે હાથ. બારા૦—

ગોપી—ભગવામેં ભગવાન બસતહે, ગુરૂ દેવનકા દેવ;

આપ તરે ઓરનકું તારે, કરૂં તુમારી સેવ. મેં ચેલા૦—

લાવણી.

સુણો જલંધર આપ નિરંજનજી, તુમ ગુરૂ મેં ચેલા તેરા;
પડી ઝાઝ દરીયાવ બીચમેં, પાર લગા બેડા મેરા. એ ટેક.
તીરીયા જાન જગતકા ફંદાજી, તીન લોક ઉસમેં મોઈ;
માતપીતા ઓર બેનજર બંધુ, ન્યાત જાત સગાં સોઈ.
રાજ ગરવ અભિમાન ગરવથાજી, પાપ પૂન્ય પરગટ હોઈ;
જમીન ઓર આકાશ બીચમેં, ગયા નહીં સાબત કોઈ.
યા સંસાર ભરાંગલ સાગરજી, જામે મચ્છી કાટે પોઈ;
ખડા પાલપર કાલ પુકારેરે, રૂપ ધરયા જેસે બોઈ.

સાખી.

બુરા કાલકા ફંદા, મેંને છોડા સબ રાજકા ધંધા:
એ બહુત બાન ગયાહું ગંદા, નહીં તાગ જહાં જલઘેરા પડી.૦-
ધરમરાજાને ધજા ચડાઈજી, શીરપર આકર કાલ ખડા;
જબ ચુકે તબ મારે સોટા, જયું ચોડીયાં બીચ બાજ પડા.
કાયા દેદ હે ક્યાજી, ઉસ મટ્ટીકા બના ઘડા;
લગે ઠેસ જબ ફુટે એસ, જબ તુટે તાર જયું તડા તડા.
બ્રહ્મા બીષ્નુ મહાદેવ થાજી, એ તીનુંસે કોન બડા;
ઉનકે આગે વો નહીં ચુકે, જાય આસનપર દીયા અડા.

સાખી.

બુરી કાલકી ફાંસી, વો મુક્ત મરેગી ચોરાસી;
કહાં મથુરાં ઓર કહાં કાસી, ચાર ખુંટ ફીર ગયા ફેરા. પડી૦-
સત્યજુગમેં હીરણ્યાકસ રાજાજી, મહાદેવને બરદાન દીયા;
સાત દ્વીપ નવખંડ બીચમેં, સબ પૃથ્વીકા રાજ કીયા.
દ્વાપરમેં દુરીયોધન રાજાજી જીને, અધર સિંહાસન હાથ લીયા;

આયા કાળ જદ પડા ધરનપર, ઘડી એક ફીર ના જીયા.
ત્રેતામેં રાવણ થા રાજાજી, સબ દેવનકો કેદ કીયા;
મેઘ માળ દોઉ ભરતે પાની, ચંદ્ર સુરજ જસ તેજ દીયા
શ્રીકૃષ્ણ ભયે કળજુગમેં રાજાજી, સબ યાદવ અભિમાન કીયા;
આયા કાળ જદ પડા ધરનપર, મર ગઈ ગોપી છોડ દીયા.

સાખી.

ચાર જુગકી કહી, કહો નાથ અબ ક્યા રહો;
માયા કીસીકે સંગ નહીં ગઈ, ગુરૂ નહીં તાગ જહાં જળઘેરા. પડી
સુનોનાથ એક અરજી મેરી, ગુરૂ બીના કૈસે મુકતી,
બડે મુનીયે વિશ્વામિત્ર. સબ દેવન મીલ કીની ભકતી.
શુક્રાચાર્ય અસુરકે દાતાજી, બચા લીયે જુક્તા જુક્તી,
ગોરખનાથ ભરથરી રાજા, રાજ છોડ ભયે મુક્તી.
કહેતે મોતીલાલ સભામેંજી, અખંડ કરૂં તેરી ભક્તી,
કર દુશમનકો નાશ ગુરૂજી, અરજ સુનો તુમેરી શક્તી.

સાખી.

ભક્ત તુમારે તારે, સબ અસુરનકું મારે,
દુડ દુંડ કરે ન્યારે, ગુરૂ કી જોગકી દેતે લહેરાં. પડી--

પ્રવેશ ૧૫ મો.

સ્થળ—રાજ મારગ.

ભીક્ષુકો— **પદ. રાગ ભરથરીનો.**

જનુની જીવોરે ગોપીચંદની, પુત્રને પ્રેર્યો વૈરાગ્યજી;
કુંવાદેશ આપ્યો કપાસીએ, લાગ્યો સંસારીડો આગજી. જનુ૦—
ધન્ય! ધન્ય! માતારે મેનાવતી, કહ્યાં કઠણ વચનજી;
રાજસાજ સુખડાં પરહરી, વેગે ચાલીયા વનજી. જનુ૦—

અસારે ત્યાગી તુતો રાજવી, તજી સોળસેં નારજી;
મંદીર માળીયાં મેલી મળ્યા, યોગી આસને અંધારજી. જનુ૦—
એ વૈરાગ્યવંતને જોવું પારણું, બીજા ગયારે અનેકજી;
અલારે ભુંડા અન્નની ઉપર, દાન પુન્યછે એકજી. જનુ૦—

પ્રવેશ ૧૬ મો.

સ્થળ—ગોપીચંદની બહેનનો મહેલ.

ગોપીચંદ— **પીલુની લાવણી.**

ચંપા નીઝરણારે, મેલોની મારી બેનરે. એ ટેક.
સુણુહે બાંદી કહું હકીકત, મહેલાં નીચે આવ;
ધુપ પડે ધરતી તપેસ મારે, જલે જમીનપર પાવ;
ધન દોલત માયા નહીં માગું, ભીક્ષા ધરમકી લાવ. ચંપા૦—

દાસી—જોગી તુંગુ ભરાતું થારી ખાલમેં. એ ટેક
બાંદી થારા બાપ રખીસ નહીં, મુખસેં બોલ સંભાળ;
કોણ બહેન તું કીસીકા ભાઇ, ભુણ ભરાતું ખાલ.
નામ લેવે તું ગોપીચંદરો, ઉઠે બદનમેં જવાળ. જોગી૦—

ગોપી—બાંદી મારા બાપ રખીસ, થાને લઈ કાલ બીચ મોલ;
દીવી બેનરે દાસ ચેસને, દેખ્યો થારો તોલ;
માલ ખાય મસ્તાની હોગઇ, બોલે કડવા બોલ. ચંપા૦—

દાસી—મેરા બચન ફીરે નહીં પીછા, તુજપર આવે રીસ;
કીતેક જોગી મંગકર ખાતે, ફીરતે દશ ઓર બીસ;
સુણનાં રાજા ઉગ્રસેન થારો, અધર કટાવે શીશ. જોગી૦—

ગોપી—અધર શીશ કટાનેવાલા, નહીં પૃથ્વીમેં જાયા;
ના કીસીકે વૈરભાવ મારે, ના કીસીસે દાવા;
જાઈ કહે મારી બેનનેસ, થારો વીર ગોપીચંદ આયા. ચંપા૦—

દાસી—બાઈ ગોપીચંદ આયોરે. ભગવા ભેશમે; એ ટેક.

ઉઠીયે બાઈ બારણેસ થારો, આયો ગોપીચંદ વીર;

જોગી હોકર ચલા જંગલમે, સુનોકર ગયોપીર. બાઈ૦—

બેન—દાસી રાજ કરેરે વીરો દેશમે. એ ટેક.

હે હત્યારી! પાપનીપ ગાવું, એસા બગાન સુનાવે;

નામ લેવે તું ગોપીચંદકો, જાસ બદન નહીં આવે દાસી૦—

દાસી—જેસી ઝાળ દીઠી નૈનં તોરે. તેરી યુજકં બાપુ;

નામ બતાયા નરપતી આનું, સખી દીયા સેવાયુ. બાઈ૦—

બેન—જોગી જોગી મતકર દાસી, મુખસે બોલ સંભાળ;

વો તો જોગી દુર દેશકો, બુગુ બગાતું ખાલ. દાસી૦—

દાસી—બુગુ બરાતું ખાલમેસ થાને, મારો ઉજરંગ દ્વાર;

બોલા માગે બારણુસંતા, ઉભો કરેરે પુકાર. બાઈ૦—

બેન—હીયો લુઝકે હૈ સખીસ મારો, જીવ ધરે નહીં ધાર;

કાસબીજ દેખું વીરનેસ મારે, નેણુ ન થંભે નીર. દાસી૦—

દાસી—નેણું નીરજ રાખલોસ બાઈ, બેગ મીલો નહીં જાગ;

ધુપ પડે ધરની તપેસરે, જલે જમીનપર પાવ. બાઈ૦—

બેન—ઉઠીએ દાસી બારણુસતું, લે સખીયાંને સાથ;

કરો આરતી ગોપીચંદકી, પુછો મનકી બાત. દાસી૦

ગોપી—બીક્ષા ઘાલોની ઉભો બારણે, મારી બેન સયાની ટેક.

બેન—જોગી હુવોરે કીણે કારણે, ગોપીચંદ વીરા. ટેક.

કહાંથે લીના રોગી સીગી, કહાં ફડાયા કાન;

બારા બરસકી ઊમર તેરી, તું લડકા નાદાન. ગોપી૦—

ગોપી—જનમ દીયો મેનાવતીસરે, કીસ બીધ લેણીપાર;

મુંડ મુંડાઈ ભેખ મેંસને, કીયો ગુરૂકી લાર. મારી૦—

બેન—મરજો મા મેનાવતીસરે, જીણે બતાયો જ્ઞાન;

દૂજા મરજો સતગુરૂસ થારા, ફાડ્યા છુરીસે કા'ન. ગોપી૦—

ગોપી—કા'ન ફડાયા મુદ્રા પહેની, કરલીયો ભગવા ભેખ;

માતપીતાકું દોશ ન દીજે, લીખ્યો બીધાતા લેખ. મારી૦—

બેન—કહાં બીધાતા લીખ ગઈસરે, સંગતકા ઉપદેશ;

શેહેર બંગાળા સબી ડુબાયા, કર કર ભગવા બેશ. ગોપી૦—

તેરા ગુરૂકું આગ લગાવું, ઉલટી દીની શીખ;

રાજ છોડને ભયો મસાની, ઘર ઘર માગે બીખ. ગોપી૦—

બેન— લાવણી.

મેરી અબલાકી મનની અરજીજી, સુણ ગોપીચંદરે ભાઇ;

માતા મેરી જનમ દુખીયારી, રોકે મરેગી બોજાઇ. ટેક.

મેરા બાપકું એકઈ બેટાજી, દુસરા મેંને જન્મ લીયા;

પુત્ર બીના પરીવાર સબીરા, જયું મંદીર બીચ એક દીયા;

તેરા સમરન સબ કોઇ કરતાજી, જાણ્યું જોગીકા ભેખ લીયા.

તેરે બીના અબ સુનારે ભાઇ, મર જાઊંગી કોડ દીયા;

બેન— સાખી.

દીયા કોડ મરજાવેગેં, જોગી હુવા વાકુ કહાં પાવેગેં;

ભાઈ ઘર ઘરમેં, અલેક જગાવેગેં.

અબ કોન ઉપાય કરૂં ભાઇ. માતા મેરી૦—

બીના ભાઈકી બેન ન બોલેજી, જુગમેં નહીં રેવે નાતા;

મુંડ મુંડાકર સુના મહેલમે, બુરી કરી જો ઘર આતા.

દેખ કસાઈકું દયા ન આઇજી, ફાડા કાન અપને હાથા;

ઈસ કીસમતમેં વોહી લીખાજી, બુરી કરી જોગીદાતા.

શેહેર બંગાળા સબી ડુબાયાજી, છોડ ચલે અનધન માયા;

કોન દેસસેં આયા જલંધર, કહાં કરે અમર કાયા.

હાથ જોડને કરૂં બીનંતીજી, સુણજે તું મેરા ભાઈ;

કહાંહે ઉનકી નાત જાતવો, હે બનીગેકે હે નાઇ.

એન— **સાખી.**

વીરા તું જોગી બનકે આયા, છીજે મેરી કાયા;
ભાઇ તોડી બેનસેં માયા, અબ ભેખ ઉતારોરે ભાઈ. માતા૦—

પ્રવેશ ૧૭ મો.

સ્થળ--રાણીનો મેહલ.

ગોપીચંદ—(પ્રવેશ કરીને) **સાખી.**

આનંદી આનંદ કરે, માર્ઇ કર દુશમનકું ચુર,
આનંદી કે બાગમેસરે, લંબી બડી ખજુર;
ચડેસો ચાખે પ્રેમરસ, ઓર પડેસો ચકનાચુર,
જાગેકે મન ચુરમાંસરે, સુતે કે મન ધુર. આનંદી૦—

દાસી— પીલુની લાવણી.

સુન બાલક જોગી, મહેલાં નહીં અલેક જગાવનાં, ટેક.

ગોપી૦—રતનાદે બાંદી. ભીક્ષા ધરમકી લાવનાં. એ ટેક.
જોગી ખડા હે બારણેસ લોંડી, ભીક્ષા ધરમકી લાવ,
ધુપ પડે ધરતી તપેસરે, સુરજ રહ્યો શીર છાય;
ગુરૂસેં વીનતું માને ભીક્ષા, ધરમકી લાવ. રતના૦—

દાસી—મહેલાંદા મારગ છોડદે જોગી, હયાંસે હોજા દુર,
ભુખ્યો હોય તો માંગલે થારા, કરૂં દરીદર ચૂર;
દયા મુજેકું આવતી મેહેલાં, અનધન લક્ષ્મી પૂર. સુન૦—

અબ ચાલો બાઈ, અલેક જગાવે જોગી બારણે, ટેક.
અલેક જગાવે ને રાગ મચાવે, ઉભો કરેરે પુકાર;
માઈ બાપ વો કછુઅન કહેવે, દીસે રાજકુમાર. અબ૦ |

સાખી.

સુણુ રાણી પાટમદે, આવ ઉઠ બારણે જોગી અલેક જગાવેહે,
લોભકા નહીં આકાશ, જીને છોડી સબ જગતકી આસ;
માંગતા હે ભીખ, સો બીના લીયો જાવેહે.

રાણી—સુણુ હે રતના, જીબાનકી જતન કર,
આજ ભાંગ ખાઈ કે બોલી ભઇ હે;
બનાતી હે વારંવાર, કંથ મેરા વોતો ભાઇ હે,
જબાન ક્યું હુઈ બાવરી, રાજા તો ગયે શીકાર.
વખત ભઈ આનેકી, કર અપનો કામ બેઠી ગુણુ ગાવેરી.

રાણી— લાવણી.

જોગી થારીરે સુરત મારા રાજરી. એ ટેક.
થારી સુરત મારા રાજકી સુવો, ખેલન ગયો શીકાર;
બોલી સુણુ કે જો મેં દોડી, આઈ મહેલકે બહાર. જોગી૰—
ભીક્ષા માંગે મેહેલમેં સરે, ઉભો કરે પુકાર;
સુરત લાગે સ્વામીનીસ મારે, રાજકી સુણી ચાર. જોગી૰—

ગાપીચંદ— દાદરો.

ભયો મન જોગી, હો ભયો મન જોગી, હો ગુરૂજ્ઞાની.ટેક.

રાણી—(એવું સાંભળીને એકાએક)
હાય ! હાયરે ! જાનમેં જીવત મુરી, ભેખ લાયકે જીયા ઝેર કીયા;
અબી બોલતાથા અબી ચાલતાથા,અબીજાય જંગલમેં ઘરકીયા;
ક્રોડી તીનકી આગ મંગાય લીયા, લખ ચારકે માલ જલાય દીયા;
સુખસાગર સાર ઉડાય દીયા,સંસારકા સાર દીખલા દીયા. હાય૰—

ગાપી—ભયો મન જોગી, હો ભયો મન જોગી, હો ગુરૂજ્ઞાની.
ખડા મહેલકી બહાર, કરતાહું પુકાર;
સુણીઓ અરજ મેરી, અટલ રહો તેરા રાજ.

જામે સબી સરે મેરા કાજ, આબાદાની તેરી ખાસ.ખુસી મેરી;
હાજર હોવે સો બાબાંક્ષા માઈ; મુજે હોતીહે અવેરી. બચો૦—
રાણી—હોતીહે અવેર, જામે કછુ નહીં ફેર;
માંગતા હે ભીખ, સો ખેર મેં ક્યા કરૂં.
જનમકો ભોગી, સો આજ બણ્યો જોગી;
ગલેમેં ડાલ મૃગછાલ, અંગ ભસ્મ લગાઇહે;
પલકમેં મુલક ઉઠાએ દીનો, અંગ ઉલટો દરીઆવ.
એકછીનમાંહીહે બંગાલેકો રાજ, જીણે છોડી સબજગતકી આશ
ત્રીયાકું કલ ગયો માઈ, હો ગોપીચંદ્દા જનમકો વેરી.
ગોપી—રાજાકી રાણી સો ગુરૂકી માતા, લીખાલેખસો સોહે બીધાતા;
સોમેં ક્યા કરૂં, પુરવ પૂન્યસેં કરીહે ધુનીકી સેવા;
મહતાંબરકી કૃપાસે. આન મીલાહે, પુરુતો પીરોઇ.
બદલીહે શેહેરોકે સીપાઇયોમેં કેસે ફીરૂં;
ઈસ જગતમેં જુઠમ જુઠ, લગીહે લુંટમ લુંટ.
નહીં બચે જાન માઇ મેરી, સો મેં ક્યા કરૂં બચો૦

રાણી— **લાવણી બીજીનો.**

સુણ રાજા થાને, પાખંડી ભેદ બતાયોવં. એ ટેક
ગોપી—સુણ માઈ મેંને, બ્રહ્મજ્ઞાન ગુરૂસેં પાયાહે.
રાણી—કહાંહે બ્રહ્મા કહાંહે બીષ્નું, કહાંહે આદ સન્યાસી;
તીનલોકમેં રાજ ઉસીકા, વો કૈલાસે વાસી.
ચેલા કીયા પાખંડીને. ડાલ ગલેમેં ફાંસી. સુણ રાજા૦—
ગોપી—ઇધર બ્રહ્મા ઈધર બીષ્નું, ઇધર શંકર દેવા;
અગમનીગમકી ઉનકું સુજે, ઉનસે લગ રહા નેહા;
હાથ જોડને કરૂં બીનંતી. ગુરૂ દેવનકો દેવા. સુણ માઇ૦—
રાણી—તેરા ગુરૂકું પુછો એ રાજા, બીના પુરૂષકી નારી;

બ્રહ્માકુ સાવિત્રી સોહે, બાંભનું કે ઘર રાની;
મહાદેવ સંગે સોહે પારવની, ડાબે અંગે નીશાની. સુણ રાજન૦
ગોપી—મેરા ગુરૂને એસા બતાયા, કાગુમ અલે નારી;
બ્રહ્મા બાંભનુ મહાદેવને. સારી સૃષ્ટી રચાઇ;
બીના નાર નહીં નરકી, પેદામેં લડકાથેં માઈ. સુણ માઈ૦—
રાણી—મારા માઈ મોકર માનું, તું છે રાજકુમાર;
એક દીન રાજા તું હતો રે, તુમ પુરૂષ હમ નાર;
એસા કીયા પાખંડીને, છોડ ચલે સંસાર. સુણ રાજા૦—

ભોલુની લાવણી

રાણી—રાજા હમસેં હસ બેલો, ચાલો મેહેલ માહી. ટેક.
ગોપી—માઈ માનુ ભીક્ષા ધરમકી લાવ. ગુરૂકી આજ્ઞા નાહીં ટેક
રાણી—કાયેસીના દંડ કમડળ. કાં લીની મૃગછાલા;
કોનુ ગુરૂ ઉપદેશ બતાયો, કીન પેનાઇ માલા.

ઝુલ.

ગુરૂકા નામ બતાવો, જોગમેં કેસે ગાવો:
ભીક્ષાથેં માગણ આયા, છીજે મેરી કાયાવે. રાજા હમસેં૦—
ગોપી—દંડ કમડલ દીયા ગુરૂને ઉને પેનાઈ માલા:
સેલી સીંગી નાદ બજાવું, ઓઢણકું મૃગછાલા.

ઝુલ.

ગુરૂને જ્ઞાન બતાયા, રસતા જબસેં પાયા;
ગુરૂ દેવનકો દેવા કરૂં મેં ઉણુકી સેવાવે. માઈ માનું૦
રાણી—તેરા ગુરૂકું આગ લગાવું. તુમેં બતાયો જ્ઞાન;
આરા બગસકી ઊમર તેરી. તેં રાજા નાદાન.

ઝુલ.

જાલધર ફકીરે ઝેરી. જનમકા મેરા બેરી:
ભીક્ષામેં કેસે લાવું, ગુરૂકું આગ લગાવુંતે. રાજા હમસેં૦—

ગોપી—ચલબે રંડી નહીં કામકી, મુખસેં બોલ સંભાલ;
મુક્તીકે દાતાર જલંધર, ઉનકું દેતી ગાળ.

ઝુલ.

જલતી મેરી કાયા, ગરબકા બાન લગાયા;
ધાકસેં ભાગે હાથી, રોંડતું જોબન મદમાતી. માઈ માનું૦
રાણી—મેરા જોબન બોત જોરાવર, તેં જોગી બન આયા,
જ્યું જ્યું સુરત દેખું તેરી. છીજે મેરી કાયા.

ઝુલ.

માયા તુને કેસે તોડી, બીછડ ગઈ મેરી જોડી;
અંગમેં ઊઠે જ્વાળા, સુનોહે ગોડબંગાલાવે. રાજા હમસે૦
ગોપી—ગોડબંગાલા રાજ કોસભાઈ, દીયો વિપ્રને દાન;
રમતા જોગી હસકર પુજો, બડે જુગતમેં માન.

ઝુલ.

બડે જુગતમેં માન, માંગકર લાનું મેં ફેરી;
બડેગી માયા તેરી, ગુરૂ આવેગા મેરા.
અબ તો ભયા સબેરા. માઈ માનું૦—
રાણી—હુવા સબેરા માંગે ફેરા, કીણુસેં બોલો નાહીં;
અબ તેરા મેરા ન્યાય, હોવેગા ભરપંચોકે માંહી.

ઝુલ.

પકડ લેઊં તેરા પલા, કેસેં તેને તોડા તાલા;
બાપકું ભેજું પાંતી, જનમકો મેરો સંગાતીવે. રાજા હમસેં૦—
ગોપી—તેરે જનમકી લુંડી સંગાતી, મેરે જનમકો જોગ;
ઇસ બાતોમેં નફા નહીંહે, હસે સહેરકે લોક.

ઝુલ.

જોગકી તુંહે માતા, લીખા સો લેખ બીધાતા;

કલપતી કયું તું મનમેં, જોગ મેરે લીખા કરમમેં વે. માઇ માગું૦—

રાણી—લીખા લેખ સો સોઇ બીધાતા, કયા કરતા કીરતાર;
જો ઘર રહતી બાપ કેસતો, ઓર મીલે ભરથાર.

ઝુલ.

સુણો મહારાજા રાજા, દેશકે આવે રાજા;
બાપકું હું મેં પ્યારી, રેહેતી અટલ કુંવારીવે. રાજા હમસેં૦—

ગોપી—અટલ કુંવારી રેં'વતીસરે, જોબનમેં સો મર જાય;
હમકું અમર કીયાહે ગુરૂને, ક્યું મનમેં પસતાય.

ઝુલ.

ગુરૂહે બાલ હમારા, જ્ઞાનકા કીયા પસારા;
તેરા ગુન મોતી ગાવે, પરમ પદારથ વો પાવેવે. માઇ માનું૦—

રાણી— પદ. રાગ ભરથરીનો.

ભેખરે ઉતારો માંકા રાજવી, બીનતી અબલારી એકજી,
ભરમઘુની થારા ભેખમેં, ચેરો થારો નહીં ટેકજી. ભેખરે૦—

ગોપી૦—ભીક્ષા ઘાલોની મૈયા ભાવસેં, નહિંહે કથનમેં સારજી;
આરે સંસારે અગ્ની પાથર્યો, શાંતી ચોગી ઉદ્ધારજી. ભીક્ષા૦—

રાણી—જ્ઞાન પ્રાયા ચરમ ખોલકે, ભગવો ભેશ બીચારજી,
હેયું ચીરાયું થારા ભેખસેં, મૈયા બોલશે મારજી. ભેખરે૦—

ગોપી૦—જ્ઞાન પાયા માયા ક્યું સરે, (મૈયા) કૈસા હૈયામેં કાપજી,
ચરમ ખોલી ઐસે ખેલમેં, ખાલે કોન પ્રતાપજી. ભીક્ષા૦—

રાણી—રાજરી રીતી થારી રાજવી, નાહી ભેખ લેવાયજી,
ત્યાગી ભયો ભોગી સુખસે, ફૂલ જેસી હે કાયજી. ભેખરે૦—

ગોપી૦—ત્યાગી ભયો ભોગી ભાવસેં, પાયો જ્ઞાન પ્રકાશજી,
ફૂલન જેસી કાયા ફૂલશે, અંતે ચેરો હે નાશજી. ભીક્ષા૦—

રાણી—રાજરી નીતિ પ્રજા પાલવો; પાયો જ્ઞાન બીચારજી,

થારા કુલે લાંછન લાગશે, ક્ષત્રીસિંહ! 'ધિક્કારજી' ભેખરે૦

ગોપી૦—દેખરે માંમો માંકો બાપથરી, ગયો ગોરખ કે લારજી,
દુજા ગયા જાને રાજવી, વાકો નાહીં ધિક્કારજી. ભીક્ષા૦

રાણી—આરે પ્યારી થારી પદમની, દુજી સોલસેં નારજી,
માત ભગીની ત્યાગી થેં અરે, ત્યાગ્યો મહેલ સિણગારજી.ભે૦

ગોપી૦—પ્યારી પદમની થેં કોનકી, કોનો મહેલ આવાસજી,
માતા ભગિની કોની હે નહીં, અને સોળસે રે નારજી.ભી૦

રાણી—માલખજીના થારા રાજવી, થાશે દેશ બિચારજી,
નીરાપરાધી થારી દાસીકી, દયા દાખ ઉર ધારજી, ભેખરે૦

ગોપી૦—ભીક્ષા ઘાલોની મૈયા મુજને, રોસેસરે ગુરૂદેવજી,
જુદા સંસારે મૈયા ક્યા સરે, દિયા કોડીકર સેવજી. ભીક્ષા૦

રાણી — **ધન્યાશ્રીની લાવણી.**

રાજા રાજન ખડી પુકારૂં, જોબન મદમાતી;
જોગી હોકર ચલા જંગલમેં, દેખ જલે છાતી.
મહેલાં નીચે અલેક જગાવે, વો ઉસકા કહેના;
માતા કહેકર ભીક્ષા માંગે, કેસે કહું બહેનાં.
બીના પુરૂષ ત્રીયાકા જુગમેં, જુઠાહે રહેનાં;
જ્યું જ્યું સુરત દેખું તેરી, ભર આવે નેનાં.
દોલત માયા માલખજીના, સબી લુંટા દેનાં;
જોગન હોકર ભસ્મ રમાઉં, ઇસ રાજાકે સંગમેં જાઉં;
જનમ સંગાતી૦— જોગી હોકર૦—
બારા બરસકી ઉંમર તેરી, સુણતાં દીલજાની;
ગ્યારા બરસકી ઘરમેં રાની, ચઢતી જુવાની.
સાસુ કહે મેરા નાશ બોલતી, ઉલટી જુબાની;
શહેર બંગાલા સબી ડુબાયા, શીરપ દીયા પાની.

રાજપાટ ઓર મુલક પરગણા, કીયા ધુલધાની;
રાજા જોગી હુવા પલકમેં, કર ગયો નાદાની.
સુણો રાજ એક અરજી મેરી, તેરે બીના મેરે સુની કચેરી;
દીવા નહીં બાતી૦— જોગી હોકર૦—
કસબે જોગી ભયા જલંધર, જનમકા ઝેરી;
કોઈ જનમકા માગે બદલા, ગ્યાન લીયા બેરી.
હાથ જોડને કરૂં બીનંતી, સુનો અરજ મેરી;
તુમ બનગી મેં હોઉંગી જોગન, રહુ સંગ તેરી.
નાલે નાલે ફીરૂં ભટકતી, સદા રહું ચેલી;
ધુનીપાનીકી સેવા કરૂંગી, ઓર ફીરૂં ફેરી.
કહો સખી મેં ક્યા સમજાવું, દરશ રાજકા જે નહીં પાવું;
ઝુર ઝુરકે મેં મરજાવું, રાજ બીના કેસે પાવું;
સંગાર એ સબ કીસે બતાવું, રહુ ગુણ ગાતી. જોગી૦—

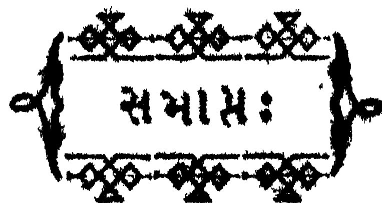
શારંગની ગજલ.

શેહેર બંગાલો સું ઝુરે, થારી ફોજ ઝુરે મહારાજ. એ ટેક.
બાદલ મેહેલ જ્યું બાદલ ચમકે, રતન જડીત તમ ખાસ;
ભરી સભાકે બીચમેં રાજા, રંભા કરે નીત રાસ. શેહેર૦—
દલપર દલ ચડે અતી ભારી, વો બંગાલો રાજ;
તુરીયા તેજી છાની રહી રાજા, ઘુમ રહે ગજરાજ. શેહેર—૦
જનમ જનમકો તું બડ ભાગી, જોગી હુવો કીણકાજ;
ત્રીયાકું તું કહ ગયો માઈ, શરમ ન આઈ આજ. શેહેર૦—
હાથી ઉપર કશી અંબાડી, હોદે કરી ગજરાજ;
ઘોડાકી કછુ સારી સ્વારી, ત્યાગ દીયે મહારાજ. શેહેર૦—

(રાણી ભીક્ષા આપતાં મુર્છાગત થાયછે ને પડદો પરેછે.

સર્વેપાત્રો— રાગ કલ્યાણ. મરાઠી.

આર્ય બન્ધુઓ, અતી હર્ષથી અહો;
પધારીયા સ્વદેશી સુજ્ઞ, પ્રેમથી લહો. આર્ય૦—
આ અવનીમાં પૂર્વે ગોપીચંદ થયો ભૂપાળ!
દ્વાદશ વર્ષે ત્યાગી ભોગી, યોગ ધર્યો તત્કાળ. આર્ય૦—
સંહાર્યા ષટ્ શત્રુ જેણે, સિંહ સમા શૂરવાન;
ભવસાગર છોડીને કીધું, સુખ સાગર સન્માન. આર્ય૦—
પ્રસવ કાળની પીડા ભાગી, નહીં જેનો અવસાન;
એ સ્થીતીમાં આવી પહોંચ્યો, જ્ઞાન થયું બળવાન આર્ય૦—
માત પીતાની આજ્ઞા પાળી, યોગી થયો તદરૂપ.
અમર થયોછે આ અવનીમાં, સત્યપણે એ ભૂપ. આર્ય૦—
જ્ઞાન ગ્રહીને આ અવનીમાં, સત્યપણે સઉ થાઓ;
તો ભવસાગર તોડી પોતે, મોક્ષપદે સઉ જાઓ. આર્ય૦—
લીંબપુરી લલકારે આર્યે "સૂર્યોદય" મય સંપ;
યશસ્વંત સિંહની ચીપીડાઓ, નાશ થજો નિષ્કંપ. આર્ય૦—
જેણે આ મંડળમાં મોટાં, માન્ય વડે બહુ દાન;
દીધાંછે હે ઇશ્વર તેનું, તું કરજે કલ્યાણ. આર્ય૦—
પૂર્ણ પ્રકાશીત આનન તેનું, હર્ષ વડે સમજાય;
ચીરંજીવી જય કીર્તિને પૂર્ણ મનોરથ થાવ. આર્ય૦—
ક્ષમા કરો ખામીને માટે, માગી જઈએ ધામ;
અવર ખેલમાં તસ્દી લેઈને, પધારશોજી તમામ. આર્ય૦—

જાહેર ખબર.

આ અમારી શ્રી લીંબડી આર્ય જ્ઞાનસૂર્યોદય નાટક કંપ-નીમાં બજવાતાં નીચે લખેલાં નાટકોના ઓપેરા અને બીજા પુસ્તકો પણ અમારી કંપનીનો જ્યાં મુકામ હશે ત્યાંથી રોકડી કિંમતે મળશે.

પુસ્તકનાં નામ.	**કીંમત.**
ગોપીચંદ નાટકના ઓપેરા	રૂ૦—૨—૬
સત્યવાદી મહારાજા મોરધ્વજ નાટકના ઓપેરાં.	રૂ૦—૨—૦
ભર્તૃહરી નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦—૨—૦
પતિવ્રતા શ્રી પરમાનંદી નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦—૨—૦
નાશકારક ઘોડીના નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦—૪—૦
ડાંગવોપાખ્યાન અથવા નાશકારક ઘોડી નવરસ વર્ણન સહિત પંચાંકી નાટક. ગદ્યપદ્યમાં મોટું.	રૂ૧—૮—૦
યુવાવસ્થાનાં સ્ત્રીપુરૂષોને વાંચવા લાયક રતીસ્વ-યંવર (કાવ્યમાં).	રૂ૦—૮—૦
સાભ્રમતી મહાત્મ.	રૂ૦—૮—૦
નીતાજીક (જ્યોતિષ્ય ગ્રંથ).	રૂ૦—૪—૦
જન્માંબ્દસાર. પત્રીકા નીબંધ (જ્યોતિષ્ય ગ્રંથ).	રૂ૧—૮—૦

ઉપર લખેલાં સર્વે પૂસ્તકોના કર્તા શ્રી અમદાવાદમાં પં-ચભાઇની પોળમાં કવિ. કૃપાશંકર વિ. ગંગાશંકર કૃતા પાસેથી રોકડી કીંમતે જલદી મળી શકશે. તેમજ લીંબડી દરબારમાં "શ્રી લીંબડી આર્ય જ્ઞાનસૂર્યોદય" નાટક કંપનીના મેનેજર મધાભાઇ નથુભાઇ પાસેથી પણ મળશે.

લી.—ગ્રંથકર્તા.

શહેર